

ZARZĄDZENIE

Dnia 31 października 2025 r.

SSN Zbigniew Puskarski

zarządził:

1. zawiadomić - przez doręczenie niniejszego zarządzenia - adwokata J.D., obrońcę skazanego M.K., iż nie uznano za dopuszczalne wznowienie z urzędu postępowania kasacyjnego, zakończonego postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2025 r., sygn. akt V KK 1/25;
2. sprawę zakreślić w repertorium KO.

[WB]

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bełchatowie wyrokiem z dnia 4 marca 2024 r., sygn. akt II K 802/23, skazał M.K. za trzy przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. (dwukrotnie przy zastosowaniu art. 12 § 1 k.k.) i przyjmując, że stanowią one ciąg przestępstw wymierzył mu karę 8 lat pozbawienia wolności. W wyroku zawarł też inne rozstrzygnięcia wynikające ze skazania.

Po rozpoznaniu apelacji wniesionych przez prokuratora i obrońcę oskarżonego Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim wyrokiem z dnia 19 czerwca 2024 r., sygn. IV Ka 323/24, zmienił wyrok Sądu pierwszej instancji m.in. w ten sposób, że ustalił, że przypisane oskarżonemu trzy przestępstwa nie stanowią jednego ciągu przestępstw, przyjął, że ciąg ten stanowią dwa przestępstwa, wymierzył kary za ten ciąg, jak też za trzecie przestępstwo i orzekł karę łączną 8 lat pozbawienia wolności. Rozstrzygnął też o stosownych środkach karnych.

Obrońca wtedy już prawomocnie skazanego M.K. wniósł kasację od wyroku Sądu odwoławczego, którą Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 14 lutego 2025 r., sygn. akt V KK 1/25, oddalił jako oczywiście bezzasadną.

Następnie adw. J.D., obrońca wymienionego skazanego, skierował do Sądu Najwyższego pismo, które określił jako „Wniosek o rozważenie zasadności wznowienia postępowania z urzędu”. Powołując się na art. 542 § 3 k.p.k. w zw. z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. sprecyzował, że chodzi o wznowienie postępowania kasacyjnego toczącego się przed Sądem Najwyższym pod sygn. akt V KK 1/25, a postulowanym orzeczeniem następczym jest uchylenie postanowienia tego Sądu z dnia 14 lutego 2025 r., sygn. akt V KK 1/25, i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Najwyższemu - Izbie Karnej.

W uzasadnieniu obrońca skazanego podał, że skład Sądu Najwyższego, który oddalił kasację wniesioną na rzecz M. K., tworzyła sędzia A.D., do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego Sądu Najwyższego powołana przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, „co skutkowało wydaniem orzeczenia przez nienależycie obsadzony Sąd, co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą, o której mowa art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.” (cytat z pisma). W tym względzie obrońca powołał uchwałę składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 oraz inne judykaty najwyższej instancji sądowej, w tym odnoszące się wprost do statusu sędzi A.D., także orzeczenia Europejskiego Trybunału Praw Człowieka. Nadmieniał również, przytaczając konkretne orzeczenie, że Sąd Najwyższy wcześniej wznowił z urzędu postępowanie kasacyjne zakończone postanowieniem o oddaleniu kasacji z uwagi na zaistnienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu), wynikającej z orzekania w sprawie sędzi A.D.

Odnosząc się do przedmiotowego wystąpienia należy stwierdzić, że chociaż Autor nie nawiązał do art. 9 § 2 k.p.k., to nadesłane przez niego pismo niewątpliwie jest zgłoszonym w trybie tego przepisu wnioskiem sygnalizującym konieczność (potrzebę) wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego.

Gdy chodzi o meritum wystąpienia należy zauważyć, że zagadnienie dopuszczalności wznowienia postępowania kasacyjnego pojawia się w związku z pismami stron (najczęściej samego skazanego, względnie jego obrońcy) sygnalizującymi potrzebę wznowienia z urzędu postępowania kasacyjnego zakończonego orzeczeniem Sądu Najwyższego oddalającym kasację. Podobnie jak uczynił to obrońca M. K., zainteresowani wskazują, że jest to konieczne z powodu zaistnienia uchybienia określonego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (nienależyta obsada sądu) z tego powodu, że w składzie orzekającym Sądu Najwyższego zasiadał sędzia (sędziowie) powołany przez Prezydenta RP do pełnienia urzędu w tym Sądzie na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, tj. organu, który sposobem powołania jego części sędziowskiej odbiega od modelu przewidzianego dla niego przez Konstytucję RP.

Zagadnienie to, wielkiej wagi dla praktyki orzeczniczej Sądu Najwyższego, Sąd ten, orzekając w składzie trzech sędziów, przedstawił do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego, formułując pytanie:

„Czy oddalenie kasacji przez skład Sądu Najwyższego, w którym bierze udział sędzia powołany do Sądu Najwyższego w wyniku procedury przeprowadzonej przed Krajową Radą Sądownictwa, której skład ukształtowano w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r., poz. 3) jest prawomocnym orzeczeniem kończącym postępowanie sądowe w rozumieniu art. 542 § 3 k.p.k.?”.

Sąd Najwyższy, procedując w powiększonym składzie siedmiu sędziów, co ważne, utworzonym z sędziów powołanych do pełnienia urzędu w tym Sądzie przed 2018 r., tj. na wniosek Krajowej Radzie Sądownictwa, której sposób wyłonienia nie budzi zastrzeżeń, postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 (publ. OSNK 2023, nr 4, poz. 20), jednogłośnie odmówił podjęcia uchwały, uznając, że nie zachodzą poważne wątpliwości co do wykładni przepisu art. 542 § 3 k.p.k., interpretowanego w powiązaniu z art. 540 § 1 k.p.k. W uzasadnieniu, przeprowadził jednak obszerne rozważania, które doprowadziły do tezowanej konkluzji, że „orzeczenie o oddaleniu kasacji nie jest prawomocnym orzeczeniem kończącym

postępowanie sądowe w rozumieniu art. 540 § 1 k.p.k.". Wskazał również na implikację tego poglądu, zaznaczając, że „nie wchodzi w grę możliwość wznowienia z urzędu w trybie art. 542 § 3 k.p.k. wobec ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. postępowania kasacyjnego zakończonego wydaniem wskazanego postanowienia” (postanowienia o oddaleniu kasacji), co odnosi się również do sytuacji, gdy takie orzeczenie zostało wydane z udziałem sędziego powołanego do Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie wspomnianej ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. Należy podkreślić, że cytowany judykat został wydany po szczegółowym rozważeniu również argumentacji przemawiającej za odmiennym stanowiskiem, w tym nawiązującej do kryzysu konstytucyjnego związanego z działalnością Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej po 2017 r.

Jest faktem, że pogląd wyrażony we wspomnianym postanowieniu nie jest powszechnie aprobowany, o czym świadczy fakt, iż później notowano przypadki wydawania przez Sąd Najwyższy orzeczeń wznowiających postępowanie kasacyjne ze wskazaniem zaistnienia uchybienia wymienionego w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Nie jest to wykluczone w sytuacji, gdy w sprawie I KZP 17/22 nie została podjęta uchwała, której nadano moc zasady prawnej. Sędzia wydający niniejsze zarządzenie uznaje jednak, że orzeczenia wznowiające postępowanie kasacyjne nie dezawuuują wspomnianego judykatu. Chociaż zawierają rzeczowe argumenty, to trudno przyjąć, że wykazują jego zupełną błędność. Jak zaznaczono, zawiera on wszechstronne rozważania prawne, do których wypada odesłać Autora przedmiotowego wystąpienia, nie jest też bez znaczenia, że został wydany przez powiększony skład siedmiu sędziów Sądu Najwyższego. Znacznie wcześniej w uchwale pełnego składu Izby Karnej Sądu Najwyższego z dnia 9 października 2000 r., I KZP 37/00 (publ. OSNKW 2000, z. 9-10, poz. 78), podkreślono, że oddalenie kasacji jest rozstrzygnięciem jakościowo zupełnie odmiennym od rozstrzygnięcia utrzymującego zaskarżone orzeczenie w mocy, jako że z istoty postępowania kasacyjnego wynika, iż nie jest ono postępowaniem zmierzającym do rozstrzygnięcia o zasadności oskarżenia w sprawie karnej (w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności), lecz postępowaniem zmierzającym do zbadania zasadności nadzwyczajnego środka

zaskarżenia jakim jest kasacja, wniesionego już po prawomocnym zakończeniu postępowania. W konsekwencji na przestrzeni lat Sąd Najwyższy prezentował stanowisko – potwierdzone wspomnianym postanowieniem z dnia 23 marca 2023 r., I KZP 17/22 – że niedopuszczalne jest wznowienie postępowania kasacyjnego, gdyż orzeczenie Sądu Najwyższego nie jest orzeczeniem kończącym postępowanie w rozumieniu art. 542 § 2 k.p.k. w zw. z art. 540 § 1 *in princ.* k.p.k. Takim orzeczeniem jest natomiast wydane przez Sąd Najwyższy, po uchyleniu w wyniku kasacji prawomocnego wyroku, orzeczenie następcze o umorzeniu postępowania lub o uniewinnieniu oskarżonego, co przewiduje art. 537 § 2 k.p.k. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 12 kwietnia 2001 r., III KO 53/99; z dnia 27 czerwca 2001 r., III KO 115/00 z dnia 25 listopada 2010 r., V KO 87/10; z dnia 19 sierpnia 2015 r., IV KO 46/15 i inne).

Wydaje się, że kwestia wymaga ponownego wnikliwego rozważenia, najlepiej przez skład całej Izby Karnej, chociaż jest faktem, że istniejące w tej Izbie uwarunkowania personalne obecnie stawiają pod znakiem zapytania możliwość procedowania w takiej formule. Nasuwa się też postulat jednoznacznego uregulowania zagadnienia w ramach przewidywanych zmian prawa karnego, w tym prawa procesowego.

Na koniec celowe będzie nadmienić, iż Sąd Najwyższy niejednokrotnie wskazywał, że gdy strona (jej pełnomocnik) wystąpi o rozważenie wznowienia postępowania z urzędu, utrzymując, iż w sprawie zachodzi któraś z bezwzględnych przyczyn odwoławczych, w razie niepodzielenia tego poglądu jest dopuszczalne wydanie przez sędziego zarządzenia o niestwierdzeniu podstaw do wznowienia postępowania z urzędu (zob. np. uzasadnienie wspomnianej uchwały Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2005 r., I KZP 5/05; postanowienie z dnia 7 grudnia 2021 r., V KZ 39/21, nadto zarządzenie sędziego SN z dnia 27 kwietnia 2023 r., II KO 33/23). Wobec tego wypada przyjąć, że w taki sam sposób można wyrazić stanowisko odnośnie do samej dopuszczalności (możliwości) wznowienia postępowania w danej sprawie.

Mając powyższe na uwadze, zarządzono jak na wstępie.

[WB]

[a.]